

ISSN: 2458-7508

ilahiyyat

tetkikleri dergisi

Journal of İlahiyat Researches

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
İLAHİYAT FAKÜLTESİ

YIL: 2017 | SAYI: 47
ERZURUM

ilahiyyat^{ILTED}
tetkikleri dergisi
Journal of İlahiyat Researches

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
İLAHİYAT FAKÜLTESİ

YIL: 2017 | SAYI: 47
ERZURUM

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
İLAHİYAT FAKÜLTESİ

ilahiyat tetkikleri dergisi
journal of ilahiyat researches
(ILTED)
ISSN: 2458-7508

Dergi Eski Adı: Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi
(Yayınlanan Sayılar: Yıl: 1975, Sayı: 1 - Yıl 2015, Sayı: 43)

Old Name of Journal: Journal of Ataturk University Faculty of Divinity
(Numbers of Publication: Year: 1975, Nu. 1 - Year: 2015, Nu. 43)
Former ISSN : 1303-295X

Kapsam: Dini Araştırmalar, İslam Araştırmaları
Scope: Religious Studies, Islamic Studies

Periyot: Yılda 2 Sayı (30 Haziran & 30 Aralık)
Period: Biannual (30 June & 30 December)

Yayın Dili: Türkçe & İngilizce & Arapça
Language Publication: Turkish & English & Arabic

ilahiyat tetkikleri dergisi bilimsel hakemli bir dergidir;
ULAKBİM Sosyal ve Beşeri Bilimler veri tabanında dizinlenmektedir.

journal of ilahiyat researches is a peer-reviewed academic journal.
It has been indexed in ULAKBIM Social Sciences and Humanities Index.

Dergide yayınlanan makalelerin telif hakları Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekanlığına,
hukuki sorumluluğu da yazarlarına aittir.
Copyrights of the articles published in the journal belongs to the Dean of the Faculty of Theology of Ataturk University;
and the legal responsibility belongs to the authors.

İletişim / Communication:
Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi-25240 / Erzurum
Tel: +90 442 231 19 09 - Fax: +90 442 231 36 55
e-mail: ilahiyatdergi@atauni.edu.tr
<http://dergipark.gov.tr/ilted>

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
İLAHİYAT FAKÜLTESİ

ilahiyat tetkikleri dergisi
journal of ilahiyat researches

Yıl/Year: 2017 | Sayı/Issue: 47

ISSN: 2458-7508

Yayıncı / Publisher

Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi / Atatürk University Faculty of Divinity

Sahibi / Owner

Prof. Dr. Sinan ÖGE (Dekan/Dean)

Yazı İşleri Müdürü / Responsible Manager

Yrd. Doç. Dr. Abdulvahap ÖZSOY

Editör / Editor

Prof. Dr. Ömer KARA

Editör Yardımcıları / Editorial Assistants

Yrd. Doç. Dr. Reyhan KELEŞ

Yrd. Doç. Dr. Yakup KIZILKAYA

Yayın Kurulu / Editorial Board

Prof. Dr. Ömer KARA

Prof. Dr. Bilal GÖKKİR, Doç. Dr. Muammer İSKENDEROĞLU

Yrd. Doç. Dr. Reyhan KELEŞ, Yrd. Doç. Dr. Yakup KIZILKAYA

Arş. Gör. Nuray DURMUŞ, Arş. Gör. Nurun Nisa KİLİT

Arş. Gör. Fatih AY, Arş. Gör. Ahmet ÇAKMAK, Sedi SULAN

Danışma Kurulu ve Alan Editörleri / Advisory Board and Field Editors

Prof. Dr. Abdulhamit TÜFEKÇİOĞLU - Marmara Ü. (İslam Sanatları Tarihi)

Prof. Dr. Abdullah AYDINLI - Sakarya Ü. (Hadis)

Prof. Dr. Adnan DEMİRCAN - İstanbul Ü. (İslam Tarihi)

Prof. Dr. Ahmet BOSTANCI - Sakarya Ü. (Arap Dili ve Belegati)

Prof. Dr. Ahmet ÖGKE - Akdeniz Ü. (Tasavvuf)

Prof. Dr. Ali DURUSOY - Marmara Ü. (Mantık)

Prof. Dr. Alim YILDIZ - Cumhuriyet Ü. (Türk İslam Edebiyatı)

Prof. Dr. Asım YAPICI - Çukurova Ü. (Din Psikolojisi)

Prof. Dr. Hasan HACAK - Marmara Ü. (İslam Hukuku)

Prof. Dr. Hatice KELPETİN ARPAGUŞ - Marmara Ü. (Kelam)

Prof. Dr. Kemal POLAT - Amasya Ü. (Dinler Tarihi)

Prof. Dr. Mehmet Emin MAŞALI - Marmara Ü. (Kur'an-ı Kerim)

Prof. Dr. Mevlüt UYANIK - Hitit Ü. (İslam Felsefesi)

Prof. Dr. Muhsin DEMİRCİ - Marmara Ü. (Tefsir)

Prof. Dr. Nurullah ALTAS - Atatürk Ü. (Din Eğitimi)

Prof. Dr. Ömer Faruk TEBER - Akdeniz Ü. (İslam Mezhepleri Tarihi)

Prof. Dr. Rahim ACAR - Marmara Ü. (Din Felsefesi)

Hakem Kurulu / Referee Board

ilahiyat tetkikleri dergisi en az iki hakemin görev aldığı çift taraflı kör hakemlik sistemi kullanmaktadır.
journal of ilahiyat researches uses double-blind review fulfilled by at least two reviewers.

Dil Editörleri / Language Editors

Prof. Dr. Bilal GÖKKİR (İng.), Doç. Dr. Muammer İSKENDEROĞLU (İng.)

Prof. Dr. Salih Qadir ez-Zanki (Ar.)

Açık Erişim Politikası / Open Access Policy

ilahiyat tetkikleri dergisi içeriğine anında açık erişim sağlamaktadır.
journal of ilahiyat researches provides immediate open access to its content.

Dizgi ve Tasarım / Design

Muhammet S. KARACA Rana Ajans / Erzurum

Baskı Tarihi / Publication Date: Haziran / 2017

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

Editörden...

7-8

Osman KARA

Teori ve Uygulama Açısından Meâllerin Girişleri

The Entry of the Meaning of Qur'an in Terms of Theory and Practice

9-30

Ali YILMAZ

Kur'ân'da İyi Amellerin Düşmesini (Bâtil Olmasını) İfade Eden Bir Kavram: Habtu'l-A'mâl / İhbâtu'l-A'mâl

A Conception In Quran Expressing The Nullification (Becoming Bâtil) Of Good Deeds: Habtu'l-A'mâl / İhbâtu'l-A'mâl

31-56

Ömer KARA

Osmanlı'da Huzur Derslerine Katılan Erzurumlu Âlimler

Scholars from Erzurum Participated to Huzur Dersleri in Ottoman Period

57-74

Hasan el-HATTAF

الغيبات عند سيد قطب من خلال تفسير الظلال،
دراسة في المفهوم والمضمون والمنهج

el-Ġaybiyyât 'inde Seyyid Kutub min hilâli Tefsîri'z-Zilâl: Diraset fi'l-mefhûm ve'l-madmûm ve'l-menhec

The Occult in Qutb's Zilal: Study of the concept, Content and Methodology

75-106

Murat AKIN

Hakîm es-Semerkandî'nin "es-Sevâdü'l-A'zam" İsimli Eseri Bağlamında Mâtüridî Akâid Eserlerinde Fikhî Konulara Yer Verilmesinin Muhtemel Nedenleri

The Probable Reasons of the Presence of Issues Concerning Fiqh in The Maturidi Doctrine in The Context of Hakim as-Samarkandî's Work Titled as-Savadu al-A'zam

103-118

Muhittin ÖZDEMİR

Bir Mezhebe Ait Fürû-i Fıkıh Eserinin
Diğer Mezhepleri Temsil Problemi:
El-Hidâye'nin Kitâbu'l-Büyû' Örneği

*A Sectarian Work of Islamic Law Issue's
Problem of the Representing the Other Madhabs:
Example of al-Hidaya's Kitab al-Buyu'*

119-151

İsmail ALTUN

Sahabe Gözünde Kudüs ve Mescid-i Aksâ
*Jerusalem and Al-Masjid Al-Aqsa According
to the Companions of the Prophet*

153-169

Betül GÜRER

Övgü ve Yergi Bağlamında Sûflilerin
Nazarında Hallâc-ı Mansûr

*Mansur al-Hallaj in Context of The Critics
and Appreciations of Sufis*

171-197

Sait KAR

Felsefi Açıdan İslamofobi ve Eleştirisi

Philosophically Islamophobia and Criticism

199-222

Yayın İlkeleri

223-227

47. sayımızla huzurlarınızdayız. Dergipark'taki sitemizi hemen hemen son haline getirdik. Bu sayımızdan sonraki makaleler Dergipark üzerinden alınacak ve bütün süreç (makale gönderimi, hakemlerle ilişkiler, yazarla ilişkiler) Dergipark üzerinden gerçekleştirilecektir. Şu ana kadar dört uluslararası in-deksten kabul almış bulunuyoruz. Bunun sayısı ileriki dönemde daha da fazlalaşacaktır. Facebook'ta sayfamız açıldı, ziyaret edebilir, arkadaşlık kurabilir; dergimizi paylaşa-bilirsiniz: <https://www.facebook.com/ilahiyat.tetkikleridergisi>

Uluslararası düzeye geçebilmek için dergimizin iç ve dış formatında değişikliklere gidiyoruz. Bundan sonraki sayımızda inşallah son halini alacaktır. Bu bağlamda Yazım kurallarımızdan tutun; derginin jenerik kısmı ve makale ilk sayfası; hatta logosuna varıncaya kadar tümünde bir revizyon yapılmaktadır. Şimdiden hatırlatmamız gerekir sanıyorum; bundan sonraki makalelerimizde abstract yanında 750 kelimelik summary isteğimiz olacak; yazım kurallarına uyumda sıfır hata unsuruna azami dikkat edeceğiz. Dergimizin alan ve dil danışmanları olacak; dil danışmanlarının yabancı olmasına önem vereceğiz.

Buradan son olarak hakemlerimize bir teşekkür ve bir sitemimiz olacaktır. Hakem değerlendirme formunu ciddiye alıp da her soruyu evet-hayır oyununa mahkûm etmeden ciddi bir şekilde makaleleri değerlendiren, katkı sunan ve alternatif ile yazarlara yön veren hakemlerimize teşekkürlerimi arz ediyorum. Sitemim ise makale okuma eylemini ciddiye almayan; evet-hayır oynayan; olumsuzladığı şıkları temel-lendirmeyen ve alternatif sunmayan hakemlerimizdir. Ben şahsen bunun her şeyden önce bir vebal olduğuna inanıyorum. Birincisi, devlet bizi yetiştirmiş buraya kadar getirmiş, bilirkşi olarak bize müracaat ediliyor, bizim akademyaya ve öteki akade-misyenlere hiçbir katkımız olmayacak mı? İkincisi, üstünkörü bir şekilde incelediğimiz bir makaleye olur verirken; ya da hayır derken birincisi dergiye; ikincisi şahsa bir haksızlık olmayacak mı? Hakemlerimizin hepsinden aynı hassasiyeti ve özveri-yi bekliyoruz. Biz şunun farkındayız ki dergimiz için yazarlar ne kadar önemli ise hakemler ise bu derginin kalitesinin artması açısından bir o kadar önemlidir.

Bu sayımız için 20'ye yakın makale müracaat etti. Bu makalelerden hakem süreci tamamlanan ve yayımlanması onaylanan 9 makalemiz bulunmaktadır.

Osman Kara, makalesinde bazı meallerin teori ve pratik açısından girişlerini sor-gulamaktadır. Ali Yılmaz, Kur'an'daki habtu'l/ihbatu'l-'A'mal terkinin anlam alanını irdelemektedir. Ömer Kara, bendeniz, Osmanlı'da Huzur Derslerine katılan Erzurumlu âlimleri tanıtmaktadır. Hasan el-Hattaf, Seyyid Kutub'un Fi Zılal'inde Ğaybiyyat

konusunu mefhum, mazmun ve yöntem açısından analiz etmektedir. Murat Akın, Hakim es-Semerkandi'nin *es-Sevadü'l-A'zam* isimli eseri özelinde Maturidi Akaid eserlerine fıkhi konulara yer verilmesinin muhtemel sebeplerini ortaya koymaktadır. Muhittin Özdemir, *el-Hidaye*'nin Kitabü'l-Büyu örnekleminde bir mezhebe ait furu-i fıkıh eserinin diğer mezhepleri temsil edip etmediğini sorgulamaktadır. İsmail Altun, Kudüs ve Mescid-i Aksa'yı sahabenin gözüyle sunmaktadır. Betül Gürer, Hallac-ı Mansur'a Sufilerin yönelttiği methiye ve yergileri ele almaktadır. Son olarak Sait Kar, İslamofobi'nin felsefesini yapmakta ve eleştirmektedir.

Haydi akademisyenler! Kaliteli ve ses getiren makalelerinizi bekliyoruz. Haydi hakemler! Yapıcı ama keskin kılıçlarınızla makalelere katkı yapmanızı bekliyoruz. Haydi okuyucular! Yapıcı eleştiri ve katkılarınızı bekliyoruz. Olgunluk, emekte ve eleştiridedir.

Yinelememiz gerekirse, hakemlerimizden ve akademisyenlerimizden daha hassasiyet ve titizlik beklentimiz sıcaklığını devam ettirecektir. Yapıcı eleştiri ve katkılar dergimizin daha da olgunlaşmasına katkı yapacaktır.

Son olarak dergimize yazılarıyla katkıda bulunan yazarlarımıza, değerlendirmeleriyle makalelerin seçiminde yardımcı olan hakemlerimize, derginin bu aşamaya gelmesinde yoğun tempoyla çalışan editörya ve sekretarya ekibime şükranlarımı arz ediyorum.

Bir sonraki sayımızda buluşmak üzere...

Prof. Dr. Ömer KARA

journal of
ilahiyyat^{ILTED}
researches
ilahiyyat tetkikleri dergisi

ISSN 2458-7508

9 772458 750806